

नो विदुः” । “युक्ताय वसन्ता दीक्षा वरसतीविनयने”
कात्या० श्रौ० ३.१.१.१० । “वरसतीविनयने वरसती
वसन्तसङ्गमे प्रभाषे वारसतपत्रार्थे दीक्षा भवति” बर्कः
यत्र वरसत्तल्लभति तद्दिनमनुव्यत इत्यमरसामिनः ।
“वरसती नाम नदी प्रत्यक्षोता प्रवहति तस्याः प्राग
परभातो सर्वलोकाप्रत्यक्षो मध्यमस्तु भागो भूषण-
निर्गमन प्रवहति नादी केनापि ह्यगते तद्दिनमनु-
व्यत” इति कात्या० ३.१.१.१० साधवाचाव्याः ।

विनष्ट लि० वि+नष्ट-ञ् । विनाशपतिशो गमि शपतिते
च “विनष्टे वायुगरेणे पितरुः परतस्तृप्ते” नारदः ।
“विनष्टे पतिते” टाडभा० ।

विना कव्य० वि+ना । शब्दजिने शब्दलक्षणे ल्ये च । इतद्योगे
इतितीया ततोवा पक्षयो च । शरदिते च लिङा० ।
विनाशित लि० विनेति कृतम् विना+श-कृ । शब्दजिने
विनाशिका स्त्री विभक्ता नाशिका यया । “दश सुवर्णः
प्राणः षडभिः भाषोर्विनाशिका । तत्पञ्चा त भवेदासी”
छ० शि० उक्ते दण्डप्रतिभागात्मके पञ्चदशे भागे ।

विनायक पु० वि+नी-कृप् । १ गणेशे २ बुद्धे अमरः
३ विष्णे ४ गुरो च । इतः ५ गणेशे मेदि० । ६ गणेशपत्यां
स्त्री गण्डमा० टाण् काचि कत दण्डम् ।

विनायकश्च कर्मविश्वविद्वद्दर्शनीयुरेण नियुक्तः देवभेदः
यद्योक्तं याज्ञवल्क्येन “विनायकः कर्मविश्वविद्वद्दर्शने वि-
नियोजितः । गणानामाधपत्य च रुद्रेण प्रहृष्टः तथा
“कर्मणां पुद्गलविधाधनानां विद्वद्विद्वद्दर्शने लक्ष्मणकथाय
नत्यविधातविद्वद्दर्शने नियोजितो नियुक्तः” सितः ।
तेनोपलब्धस्य लक्षणात्याह न एव “तेनोपलब्धो य-
स्य लक्षणाणि निबोधत । एतदेवमाहतेऽत्यर्थं जलं
मुपलब्धं पश्यति । कपायवाद्यस्यैव क्रयादांशाधिरो-
हति । अस्त्यजैर्गर्दनैरुद्ग्रेः सहेकत्वावतिवति । प्रजलपि
तथाऽज्ञानं मन्थतेऽतुगतं परेः” तस्य प्रत्यक्षलक्षणात्याह
न एव “विशना विकलारम्भः संसीदत्यनिश्चिततः ।
तेनोपलब्धो लभते न रक्ष्यं राजनन्दनः । कुमारी न
च भर्तारजपत्यं नर्ममकना । आचार्यत्वं कोविदय न
निव्योध्ययनं तथा । वणिगलामं न साधोति कृषि-
क्षापि लोभकः” तद्विवारणविषये ततोक्तो दण्डः ।
“विनायका वित्तकारा बहुधाः” राजान्त्यः ।

विनाशका स्त्री विना शूलं विना रोहति बह्व-ञ् । लि-
पयिकायां राजनि० ।

विनाश पु० वि+नश-कृप् । १ ध्वंसे २ कटभंसे च ।

विनाशोन्मुख लि० विनाशोऽन्मुखः कथं च । १ गण्डमावे
अपके च अमरः । [विधाने गण्डच० ।

वि(वी)नाह पु० वि+नह-कृप् वा लपसर्गदीर्घः । अपहृष्ट-
विनिद्र लि० विमता निद्रा यस्य । १ प्रकाशिते गण्डमा० । २ निद्रा-
हीने च । तस्य भावः । त्वः विनिद्रस्य प्रबोधे न-हेमच० ।

विनिपात पु० वि+नि+पत-कृप् । १ विद्रुते २ देवादिभ्यो
व्यवने मेदि० ३ शब्दप्रधाने च हेमच० ।

विनिमय पु० वि+नि+मि-कृप् । परिवर्त्ते १ तस्य दृश्यदानेन
दृश्यान्तरपरिचये गण्डच० । २ वस्त्रे च गण्डमा० ।

विनियोग पु० वि+नि-युज-कृप् । क्रियासु प्रवर्त्तने “व-
नेनेदन्तु कर्त्तव्यं विनियोगः प्रकीर्तितः इत्युक्ते ३ अतु-
हानक्रमविधाने च “आद्यं कर्त्तव्यं देवस्य विनियोगस-
त्तैव चेति” योनियाद्यः । [देवगणभेदे पु० वाङ्म० ।

विनिर्भय लि० विनिर्गते भयं यच्चात् । १ भयैश्वर्ये माध्य-
विनीत लि० वि+नी-कृप् । १ विमलयुक्ते २ कतटस्थे ३ निम्ने
अमरः ४ अपनीते ५ निभ्यते च । ६ जितेन्द्रिये ७ कृतं
च मेदि० । ८ सुगिज्ञातौ अमरः । ९ नदनपक्षे च पु०
१० गिज्ञातव्यतादौ राजनि० । ११ वणिजि पु० मेदि० ।

विनीय पु० वि+नी-कृप् । १ कलत्रे २ पाषे च मध्य-
गिज्ञातव्यत्वाद्यर्थे कव्य० ।

विनेह लि० वि+नी-हृच् । १ शिक्तौ २ मये पु० मेदि० ।

विनेय लि० वि+नी-यत् । १ शिक्तयोः २ प्राये च ।

विनीक्ति स्त्री अर्थानह्वारभेदे अलङ्कारगण्डे ४०१ पृ० दण्डम्

विनीद पु० वि+तृट्-कृप् । १ कीदृक्त्वे कथा० २ कीदृकायां
शब्दप्रधाने च । ३ तृट्भेदे “टीर्षे लयोदयकलाः प्रना-
रतो ह्यौ प्रथितौ । विनीद एव हाराणि लिङ्गत्कोट-
द्वयं भवेत्” युक्तिः ।

विन्य पु० विध-यत् प्रथोऽम् च । १ परवतभेदे अमरः ।
२ त्वाधे च । ३ लवनीटले स्त्री मेदि० । ४ लवनीयायां
हेमच० । ५ आनत्ये न्यभेदे पु० अतुविन्यगण्डे १२५
पृ० दण्डम् ।

विन्यवासिनी स्त्री विन्योऽपक्षे यवति वध-विनि कोष् ।
यद्योदागर्भजातायां दुर्गायाम् । “नक्षत्रास्तोऽपि तां
(यद्योदागर्भजकन्याम्) गृह्य विन्यत्र वेगाज्जगाम च ।
तत्र मत्वा तद्योवाच तिरस्कात्र मज्जावने । पूज्यमाना
सुरनीन्दा ख्याता त्वं विन्यवाविनी वासनपु० ५१ अ० ।
‘तत्रको नाभप्रियासि विन्यवा विन्याविनी’ देवीमा० ।